

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

9. Українська технічна газета: Черноморський шанс України [Електронний ресурс] / Александр Леонов // 28.01.2013 - Режим доступа: http://tehnichka.com/index.php?option=com_content&view=article&id=734:chernomorskii-shans-ukrainy&catid=39:obschestvo&Itemid=180
10. Trans-Port: Україна пропонує країнам ОЧЭС виробити єдині стандарти для круїзного туризму [Електронний ресурс] // Новини – 11.06.2013 - Режим доступа: <http://www.trans-port.com.ua/index.php?newsid=47011>
11. УКРАЇНСЬКА ENERGETИКА: Енергоефективність в Україні. Підсумки року [Електронний ресурс] / Ірина Петренко// Аналітика – 2010-12-10 - Режим доступа: <http://ua-energy.org/post/4404>
12. Ukrainian European Perspectives: Україна ініціює створення регіональної ЗВТ в рамках ОЧЭС - Кожара [Електронний ресурс] // Новини - 10.04.2013 - Режим доступа: <http://www.u-e-p.eu/news/2013/april/ukrana-ncu-stvorennya-regionalno-zvt-v.html>

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ КРАЇН, ЩО ШВИДКО РОЗВИВАЮТЬСЯ, В РОЗПОДІЛІ ГЛОБАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ПОТОКІВ КАПІТАЛУ

Крюков С.П., здобувач кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету

Крюков С.П. Трансформація ролі країн, що швидко розвиваються, в розподілі глобальних та регіональних потоків капіталу.

Стаття присвячена питанням розвитку глобальних ринків капіталу і діяльності на них глобальних гравців. У статті поставлена мета дослідження процесу трансформації ролі країн, що швидко розвиваються, в розподілі глобальних і регіональних потоків капіталу. Розглянуто індекси ринків, які розвиваються, в країнах Південно-Східної Азії. Підкреслено, що приватний бізнес не може бути безпосередньо залучений в економіку даних країн. Представлена схема, яка наочно ілюструє основні мотиви приватного бізнесу при виборі країни інвестування. Особливим з даних критеріїв є політична та економічна стабільність. Індекси країн розраховуються у вигляді середньозваженого значення 15 змінних, що мають 5 основних компонентів розвитку, описаних у статті. Далі визначається етап розвитку країни. Відзначено, що існує 4 етапи розвитку ринку. Розглянуто країни Європи з даного індексу а також країни БРІКС. Зроблено висновок, що трансформаційні процеси в глобальному розподілі стають більш динамічними саме завдяки країнам, що розвиваються.

Ключові слова: трансформація, глобальний капітал, регіональний капітал, індекс, країни, що розвиваються, бізнес, макроекономічні показники, етап, інвестиції.

Крюков С. П. Трансформация роли стран, которые быстро развиваются, в распределении глобальных и региональных потоков капитала.

Статья посвящена вопросам развития глобальных рынков капитала и деятельности на них глобальных игроков. В статье поставлена цель исследования процесса трансформации роли стран, которые быстро развиваются, в распределении глобальных и региональных потоков капитала. Рассмотрены индексы рынков, которые развиваются в странах Юго-Восточной Азии. Подчеркнуто, что частный бизнес не может быть непосредственно привлечен в экономику данных стран. Представлена схема, которая наглядно иллюстрирует основные мотивы частного бизнеса при выборе страны инвестирования. Особым из данных критериев является политическая и экономическая стабильность. Индексы стран рассчитываются в виде средневзвешенного значения 15 переменных, имеющих 5 основных компонентов развития, описанных в статье. Далее определяется этап развития страны. Отмечено, что существует 4 этапа развития рынка. Рассмотрены страны Европы по данному индексу а также страны БРИКС. Сделан вывод, что трансформационные процессы в глобальном распределении становятся более динамичными именно благодаря развивающимся странам.

Ключевые слова: трансформация, глобальный капитал, региональный капитал, индекс, развивающиеся страны, бизнес, макроекономические показатели, этап, инвестиции.

Krukov S.P. The transformation of the role of the countries that are developing rapidly, in the distribution of global and regional capital flows.

The article is devoted to the development of global capital markets and operations on them global players. The article sets the goal of the transformation studies the role of the countries that are developing rapidly, in the distribution of global and regional capital flows. Consider an index of emerging markets of South East Asia. Stressed that private business can not be directly involved in the economy of these countries. A scheme that illustrates the basic motives of private businesses in choosing the country of investment. A particular of these criteria is the political and economic stability. The indices are calculated as of the weighted average of 15 variables with 5 main components of development, described in the article. Next step is determined by the development of the country. It is noted that there are 4 stages of market development. Considered European countries on the index as well as the BRICS. It is concluded that the transformation processes in the global distribution become more dynamic thanks to developing countries.

Keywords: transformation, global capital, the regional capital, the index, the developing countries, business, macroeconomic performance, the stage investments.

За останні двадцять років відбулися важливі зміни у картині світових потоків капіталу. Ці зміни обумовлені підйомом ринків, що швидко розвиваються, найбільші з яких представлені країнами БРІКС. Не дивлячись на те, що поточна глобальна фінансова криза загальмувала дану тенденцію зростання, вже на початку 2010 року приплив капіталу у ці країни почали відновлятися. Зазвичай, країни, що швидко розвиваються, відчувають брак інвестиційних коштів, які можуть сприяти реалізації їх інвестиційного потенціалу та економічному зростанню. Іноземні інвестиції можуть також допомогти цим країнам подолати технологічні розриви, що перешкоджають їх розвитку. У період рецесії на ринках розвинутих країн інвестори не залишають без уваги можливості, які надають ринки, що швидко зростають. З іншого боку, більш глибока інтеграція цих країн у глобальний ринок капіталу може призвести до зростання волатильності їх фінансових систем та їх залежності від світових фінансових «бульбашок».

Згідно з результатами Міжнародного Дослідження Бізнесу (IBR) Грант Торнтон, проведеного у 2008 році, ринки, що розвиваються, надають привабливі перспективи зростання навіть на тлі загального спаду розвитку світової економіки. Приватні компанії, як втім, і всі інші, не можуть ігнорувати дану обставину [1].

Очікується, що економічні показники Китаю до 2027 року перевищать показники США, Індія зрівняється з США до 2050 року, а країни БРІК (Бразилія, Росія, Індія і Китай) випередять за темпами зростання членів Великої Сімки до 2032 року.

Дослідженню питань розвитку глобальних ринків капіталу та діяльності на них глобальних гравців присвячені праці Дж. Гелбрейта, С. Хаймера, Ч. Кіндлебергерра, К. Акамацу, М. Портера, Дж. Даннінга, Д. Лук'яненка, Ю. Макогона, О. Рогача, Т. Орехової, С. Якубовського та інших.

Метою даної роботи є дослідження процесу трансформації ролі країн, що швидко розвиваються, в розподілі глобальних та регіональних потоків капіталу.

Більшість країн, що швидко розвиваються, розташовується в Південно-Східній Азії. Підвищення цін на товари призвело до збільшення прибутку деяких країн, тим не менше, більшість з них гостро відчуває брак сировини та енергоресурсів. Проте це не послужило перешкодою їх бурхливому зростанню.

Надлишок дешевої і часто високоосвіченої робочої сили поряд з традиційно високим рівнем трудової дисципліни компенсують недолік інших ресурсів. Бурхливий розвиток промисловості, обумовлений підвищенням інтересом до новітніх технологій, дає можливість

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

цим країнам ліквідувати прірву між ними і більш благополучними державами зі зрілою економікою, але невисокими темпами економічного зростання. Наприклад, частка міжнародного ринку інформаційних технологій, яка припадає на азіатські країни на чолі з Індією, становить 26%, і щороку ця цифра зростає швидше, ніж у розвинених країнах.

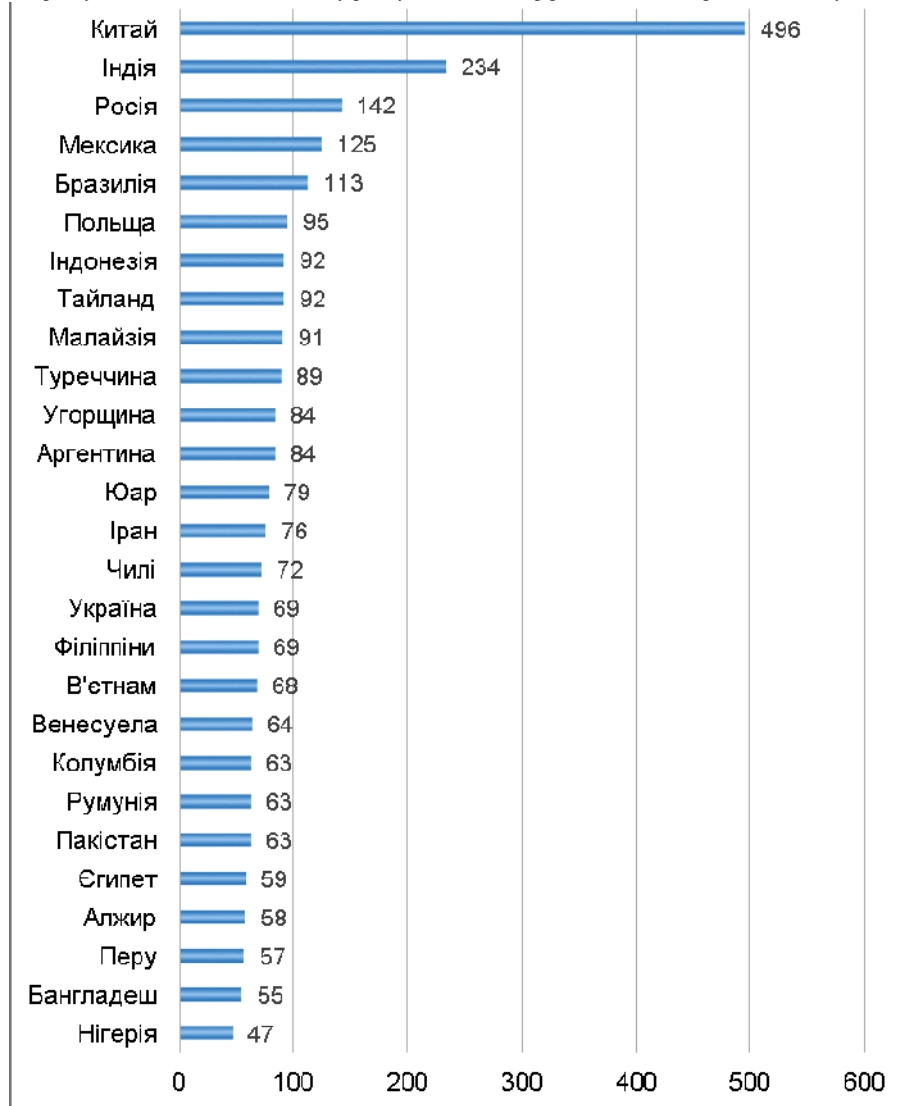
Дані індексу ринків Міжнародного Дослідження Бізнесу (IBR) [1] вказують на те, що не тільки країни БРІКС заслуговують пильної уваги. Враховуючи такі ключові фактори, як територіальні розміри, добробут, ступінь залученості в міжнародні економічні відносини і перспективи зростання, можна виділити як мінімум 27 держав, що бурхливо розвиваються, які представляють собою не тільки привабливу область для інвестицій, а й серйозну конкуренцію на міжнародному ринку. Китай очолює список, значно випереджаючи інші країни завдяки своїм розмірам і значним показниками ВВП, а також зростанню ділової активності.

Індія і Росія, як і очікувалося, увійшли до трійки лідерів, проте в результаті розрахунку Індексу Мексика несподівано опинилася в числі провідних країн у даній категорії. Згідно з показниками, Мексика, чий сумарний бал становить 125, випереджає Бразилію, показник якої дорівнює 113 (рис. 1).

Індекс розраховується на підставі зважених розрахунків основних показників, таких як ВВП, чисельність населення, перспективи зростання та участь у міжнародних економічних відносинах.

Характерною рисою зростаючої економіки є висока потреба в імпорті виробничого обладнання, необхідного для підтримки індустріального зростання. Оскільки зростання економіки країн, що розвиваються безпосередньо впливає на добробут населення, відповідно зростає і споживчий попит.

Подібні країни вельми привабливі для підприємців, що займаються постачанням обладнання, виробництвом товарів народного споживання, продукції, що користується попитом на світовому ринку, а також для фірм, що надають фінансові послуги.

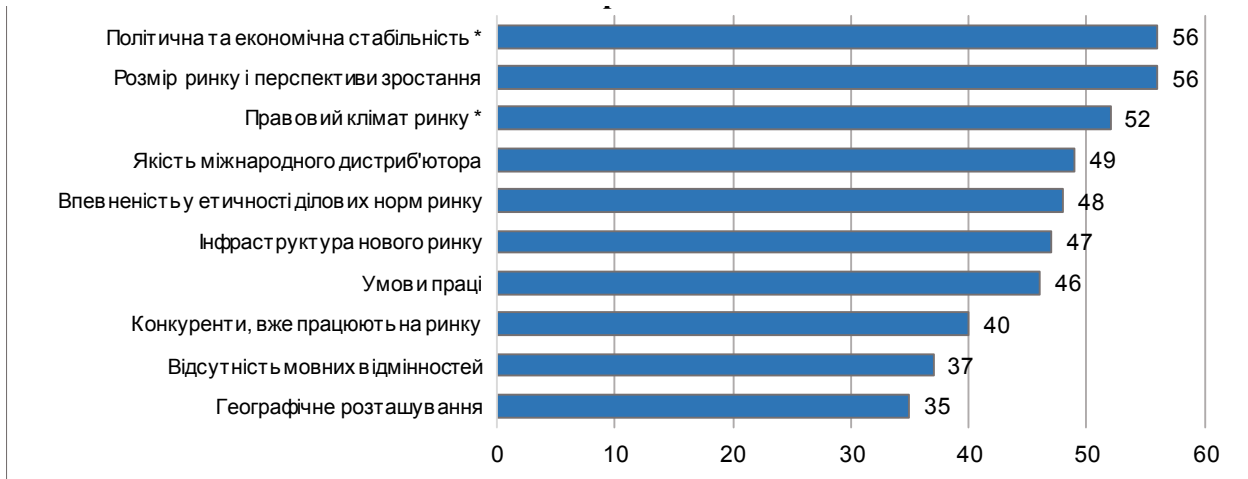

Рис. 1. Результати розрахунків Індексу ринків, що розвиваються, за версією Міжнародного дослідження бізнесу Грант Торнтон [1]

Приватний бізнес розвинених країн може бути безпосередньо залучений в економіку країн, що динамічно розвиваються, за допомогою інвестування з нульового циклу, або через розширення вже існуючих виробництв, а також шляхом злиття або поглинання всередині зростаючих ринків.

Приватний бізнес у більшості країн при виборі напрямку інвестування, керується такими визначальними факторами, як політична та економічна стабільність, а також розмір ринку і перспективи зростання, віддаючи кожному з показників по 56% (рис. 2).

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Рис. 2. Основні мотиви приватного бізнесу при виборі країни інвестування [1]

Політична та економічна стабільність сприймається як найбільш важливий фактор у семи країнах, до числа яких увійшли три Східноазійські держави: Малайзія, Сінгапур і Тайвань; стільки ж держав віддали правовому клімату першорядного значення.

У 2012 году Інститут досліджень ринків, що розвиваються представив нове дослідження в серії «Індекс ринків, що швидко розвиваються», який розраховується за результатами вивчення 112 країн, що знаходяться на різних етапах економічного розвитку. Індекс кожної країни розраховується як середньозважене значення 15 змінних, які мають п'ять основних компонентів розвитку:

1. Макроекономічні показники.
2. Макроекономічні умови.
3. Рівень здоров'я і людський капітал.
4. Економічна та політична свобода.
5. Розмір ринку.

На основі розрахованого Індексу визначається етап розвитку тієї чи іншої країни. Оцінки країн, що розвиваються, розглянутих у дослідженні, ранжуються в рамках чотирьох етапів розвитку ринку у висхідному порядку:

1. Просунутий етап розвитку ринку. Мають багато в чому такі ж характеристики, як і економічно розвинені країни
2. Проміжний етап розвитку ринку. Мають ознаки активного розвитку ринку, характерного для країн з перехідною економікою.
3. Ранній етап розвитку ринку. Мають ознаки розвитку ринку, незважаючи на збереження багатьох економічних, політичних і соціальних перешкод на цьому шляху
4. Неактивний етап розвитку ринку. Не демонструють жодних ознак розвитку, життєздатності або динамічності своєї економіки

У цілому для країн Європи з ринками, що швидко розвиваються, видався важкий рік, і 11 країн опустилися в рейтингу за індексом, а шість піднялися в ньому (дві країни зберегли свої місця). У 2011 році зростання реального ВВП дещо послабився і склав 4,3% порівняно з 4,5% в 2010 році. Незважаючи на високі темпи економічного зростання, з огляду на проблеми розвинених європейських країн безробіття в усьому регіоні обчислюється двозначними показниками, а бюджетний дефіцит, як правило, є досить значним. Проте країни Східної Європи, як і раніше залишаються, на верхніх позиціях в рейтингах КШР, займаючи шість з десяти місць у категорії країн на просунутому етапі.

Згідно з результатами розрахунку Індексу у 2012 році у групі країн «Проміжний етап розвитку ринку» Болгарія займає третю позицію у рейтингу, Сербія – десяту, Туреччина – дванадцяту, Румунія – тринадцяту, Російська Федерація – чотирнадцяту, Грузія – двадцять п'яту, Україна – двадцять шосту, Азербайджан – двадцять сьому. Албанія, Молдова та Вірменія відносяться до групи країн з ринками «на ранньому етапі розвитку» з третьою, дев'ятою та двадцятою позиціями рейтингу відповідно [2].

Економічний підйом в регіоні посилюється (економічне зростання останнім часом становило 5,5% скрізь, за винятком Росії), незважаючи на тривале зниження частки позикових коштів у домашніх господарствах та фінансовому секторі. Хоча цьому зростанню сприяли високі ціни на сировинні товари (особливо нафту), цим країнам гостро необхідні структурні реформи. Грузія виділялася серед країн регіону в 2011 році як країна СНД з позитивними змінами - поліпшенням макроекономічних показників: темп зростання ВВП склав 5,5%. За якістю інститутів Грузія поступається лише одній країні СНД - Україні. До того ж Грузія далеко не так сильно залежить від експорту сировинних ресурсів, як її сусіди по СНД (60% ВВП припадає на послуги). Проте ця країна прагне отримати вигоди з ресурсного багатства регіону в якості майбутнього хаба для трубопроводів, що йдуть з держав СНД на захід у енергозалежну Європу.

Азербайджан в 2009 році, всупереч регіональній тенденції скорочення економіки, продемонстрував стрімке зростання ВВП на рівні 9% (втім, в 2011 році темпи його зростання були хоч і позитивними, але близькими до нуля). Країна має найбільші запаси нафти, які дозволили їй збільшити ВВП на душу населення приблизно до 10 000 дол. США, що в два рази вище, ніж в Україні. На жаль, нафтопродукти складають 94% сукупного експорту, що по суті перетворює Азербайджан у нафтову державу.

ППШ є переважною формою потоків капіталу до країн, що швидко розвиваються, і на їх частку припадає 79% сукупних потоків. В кінці 1990-х - початку 2000-х років обсяги ППШ в економіку цих країн не збільшувалися через фінансову кризу 1997-1998 років в Азії. Після цього вони різко пішли вгору і за 2003-2008 роки зросли більш ніж на 350% під впливом швидкого зростання економіки країн і їх міжнародних торговельних зв'язків у цей період. Глобальна фінансова криза 2007-2008 перервала стрімке зростання ППШ в країни, що розвиваються, і скоротила обсяг інвестицій на 35%. Втім, вже на початковому етапі посткризового періоду їх динаміка швидко відновилися, і в 2010 році ППШ зросли на 25% [3].

Серед 22 провідних країн, що швидко розвиваються, Китай є найбільшим одержувачем ППШ: у 1995-2010 роках на його частку припадало 39,5% сукупного притоку чистих ППШ до країн, що швидко розвиваються. Друге місце займає Бразилія (11,1%). Серед перших п'яти країн-одержувачів ППШ Бразилія і Мексика отримують обсяги ППШ, рівні відносним розмірам їх ВВП, тоді як пропорційно більшу частку ППШ отримали Китай (чистий приплив ППШ в країну склали 39,4%, а ВВП 25,7%) і Польща (4,3% проти 2,8%). Для порівняння: Індія отримала незначну частку чистого припливу ППШ (3,8%), хоча на сьогоднішній день вона є другою за розміром економіки країною, що швидко розвивається, у світі, а питома вага її ВВП у сукупному ВВП країн, що швидко розвиваються, за 1995-2010 роки склала 8,8%.

Цікаво відзначити, що деякі країни, що розвиваються, з одержувачів ППШ з часом перетворилися в постачальників ППШ. За 1995-2010 роки сукупний приплив ППШ до Південної Кореї, яку Ernst & Young все ще відносить до категорії країн, що швидко розвиваються, був негативним, тобто країна вклала більше ППШ за кордон, ніж отримала від інших країн. Малайзія також з 2000 року є постачальником ППШ, хоча і в набагато менших масштабах, ніж Південна Корея [3].

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

За даними ЮНКТАД країни БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай і Південна Африка) стали не тільки великими одержувачами ПІІ, а й важливими зовнішніми інвесторами. Їх вивіз ПІІ зріс з 7 млрд. дол. у 2000 році до 145 млрд. дол. у 2012 році, або на 10 відсотків світового обсягу (у порівнянні з усього лише 1 відсотком у 2000 році) [4].

Зарубіжні інвестиції країн БРІКС спрямовані в основному на пошуки ринків у розвинених країнах або на створення регіональних виробничих мереж. Більше 40 відсотків від вивезених ПІІ країн БРІКС припадає на розвинені країни, з яких 34 відсотки – на країни ЄС (таблиця 1). Близько 43 відсотків вивезених ПІІ вкладено в економіку сусідніх країн БРІКС – Латинської Америки і Карибського басейну; країни з перехідною економікою; Південній Азії; Південно-Східної Азії та Африки.

Таблиця 1

Накопичені інвестиції з країн БРІКС за регіонами світу на 2011 рік, млн. дол. [4]

Економіка/регіон - реципієнт	Обсяг, млн. дол.	Частка, %
<i>Світ</i>	1 130 238	100
<i>Розвинуті країни</i>	470 625	42
ЄС	385 746	34
США	31 729	3
Японія	1769	0
<i>Країни, що розвиваються</i>	557 055	49
Африка	49 165	4
Латинська Америка та Кариби	175 410	16
Азія	331 677	29
<i>Країни із перехідною економікою</i>	31 891	3
БРІКС	28599	3

Таким чином, трансформаційні процеси у глобальному розподілі праці набувають свого динамізму у бік зростання ролі країн, що розвиваються, перш за все, так званих «країн, що швидко розвиваються», у виробництві світового ВВП, глобальних потоках капіталу, глобальному розподілі інновацій та знань. Центро-периферійне уклад світу змінює свою картину. Відцентровані процеси прискорюються. Формується глобально поліцентричний уклад світу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Развивающиеся рынки: изменения в глобальной экономике. - Международное Исследование Бизнеса Грант Торнтон . – 2008. – 20 стр.
2. Новый дивный мир: индекс быстро развивающихся рынков. - Исследование IEMS Институт исследований развивающихся рынков бизнес-школы Сколково – Эрнст энд Янг (IEMS). – 2012 г. – 23 стр.
3. Потоки капитала и быстрорастущие рынки: 1995–2010 годы. - Исследование IEMS Институт исследований развивающихся рынков бизнес-школы Сколково – Эрнст энд Янг (IEMS). – 2012 г. – 36 стр.
4. World Investment Report 2013

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ КРЕДИТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Кужельс М.О., д. э. н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету
Стабіас С.М., здобувач Донецького національного університету

Кужельс М. О., Стабіас С. М. Інноваційні методи кредитування корпоративного сектору економіки в умовах динамічного зовнішнього середовища

У статті розглянуто актуальні аспекти залучення капіталу у корпоративний сектор економіки в умовах світової фінансової кризи, коли менеджмент національних корпорацій зіткнувся з завданням пошуку додаткових джерел фінансування. На підставі статистичних даних з'ясовано, що традиційні інструменти залучення ресурсів – банківські кредити для багатьох українських підприємств на сьогодні не є доступними. Тому питання функціонування та вдосконалення вітчизняної системи кредитування корпоративних структур мають важливе значення, вимагають постійного розвитку і вдосконалення. Досліджено теоретичні засади кредитування корпоративного сектору економіки. Проаналізовано тенденції розвитку методів кредитування корпоративного сектору економіки та виділено недоліки його функціонування. Запропоновано концепцію вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки, яка може використовуватися на практиці підприємствами реального сектору економіки.

Ключові слова: кредитування, корпорація, корпоративний сектор, факторинг, динамічне зовнішнє середовище.

Кужельс М. А., Стабіас С. Н. Инновационные методы кредитования корпоративного сектора экономики в условиях динамической внешней среды

В статье рассмотрены актуальные аспекты привлечения капитала в корпоративный сектор экономики в условиях мирового финансового кризиса, когда менеджмент национальных компаний столкнулся с задачей поиска дополнительных источников финансирования. На основании статистических данных установлено, что традиционные инструменты привлечения ресурсов – банковские кредиты для многих украинских предприятий на сегодняшний день недоступны. Поэтому вопросы функционирования и совершенствования национальной системы кредитования корпоративных структур имеют важное значение, требуют постоянного развития и совершенствования. Исследованы теоретические основы кредитования корпоративного сектора экономики. Проанализированы тенденции развития методов кредитования корпоративного сектора экономики и определены проблемы его функционирования. Предложена концепция совершенствования механизма кредитования корпоративного сектора экономики, которая может использоваться на практике предприятиями реального сектора экономики.

Ключевые слова: кредитование, корпорация, корпоративный сектор, факторинг, динамическая внешняя среда.

Kuzheliev M., Stabias S. Corporate sector's using of innovative methods of lending in a dynamic environment

The article deals with important aspects of capital's mobilization to the corporate sector of the economy during the global financial crisis, when the national companies' management faced with the task of finding additional funding sources. It was established on the statistics base that the bank loans – the traditional resources' attracting tool – today are not available for many Ukrainian enterprises. So the issues of the functioning and enhancement of the national system of lending to corporate organizations are important and they require continuous development and improvement. The theoretical foundations of corporate lending sector are explored. The trends in the development of the mechanism of lending to the corporate sector are analyzed and deficiencies in its functioning are highlighted. The concept of improving the mechanism of lending to the economy's corporate sector is